

що дозволять українським виробникам пройти шлях «зеленої» трансформації без втрати обсягів виробництва та зайнятості. Варто згадати про так званий СВМ (Carbon Border Adjustment Measure). Документ розробляється в ЄС і повинен бути запроваджений з 2023 р. У нинішніх умовах продукція з України повинна отримати виняток або спеціальний порядок застосування СВМ, інакше він стане ще одним бар'єром між Україною та ЄС.

Список використаних джерел

1. Богдан Данилишин. Економічне відновлення: ситуація в економіці та на фінансових ринках України. URL: https://lb.ua/blog/bogdan_danylysyn/528091_ekonomichne_vidnovlennya_situatsiya.html (дата звернення: 02.05.2023).
2. Проект Закону про прискорений перегляд інструментів державного регулювання господарської діяльності. URL: <https://www.kmu.gov.ua/bills/proekt-zakonu-pro-priskoreniy-pereglyad-instrumentiv-derzhavnogo-regulyuvannya-gospodarskoi-diyalnosti> (дата звернення: 02.05.2023).
3. Металурги: як справи в гігантів української економіки. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/06/6/687837/#2> (дата звернення: 02.05.2023).

УДК 338.2

Маханець Любов Леонідівна,
к. е. н., доцент,

Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича

«ВНУТРІШНІ» ПОЛІТИЧНІ РИЗИКИ УКРАЇНИ

Актуальність дослідження. Питання відновлення країни є одним із пріоритетних на даний момент. Відновлення України не можливе без залучення інвестицій. В Україні ще тривають бойові дії, а вже активно обговорюються інвестиції. Україна продовжує приваблювати іноземних інвесторів, не зважаючи на війну. За даними Міністерства економіки, на платформу Advantage Ukraine, яку було представлено Президентом України Володимиром Зеленським під час відкриття Нью-Йоркської біржі 6 вересня, надійшло понад 250 заявок щодо майбутніх інвестицій у країну протягом місяця до початку жовтня [1]. Крім того, кількість пропозицій подвоїлася у грудні.

Результати дослідження. На сьогодні є ознаки повернення довіри до інвестиційних фондів, що працюють в Україні. Наприклад, інституційні та приватні інвестори підтримали новий фонд зростання у розмірі 250 млрд дол. США, створений Horizon Capital,

українською приватною інвестиційною компанією [2]. Цей фонд зосереджується переважно на малих і середніх підприємствах та стартапах, пов'язаних з IT-технологіями. Невизначеність щодо поставок енергоносіїв створює ризики для цих компаній, особливо у світлі російських атак на інфраструктуру. Але інвесторів заспокоює запланований Світовим банком пакет підтримки у розмірі 2 млрд дол., який має відновити пошкоджену інфраструктуру.

Незважаючи на всі проблеми, спричинені війною, внутрішні політичні ризики видаються набагато більш значущими, ніж зовнішні, і це викликає здивування. Напад на державу та пов'язані з ним політичні ризики, такі як системна корупція, систематичний фаворитизм та інституційна невизначеність, продовжують залишатися актуальними факторами, з якими інвестиційним компаніям доводиться боротися. Відносно вища значущість цих факторів порівняно із зовнішніми політичними ризиками пояснюється саме перманентністю та наявністю, не зважаючи на військові дії в державі. Якщо територіальні втрати можуть бути покриті стратегічною переорієнтацією міжнародних компаній, а економічна рецесія, ймовірно, досягла дна, то війну в Україні не ліквідовано як фактор ризику, що продовжує залишатися пріоритетним у сприйнятті міжнародних менеджерів. Саме тому, необхідно звернути увагу на «внутрішні» політичні ризики та мінімізувати їх.

У політичній ситуації сучасної України все ще існує генетична залежність від специфіки набуття країною суверенітету, оскільки вона має поліетнічне суспільство, де моноетнічність не є пріоритетом [3]. Цей фактор одночасно є слабким і сильним аргументом на користь України та її здатності діяти як держава. Проблеми, пов'язані з мовою, багатоетнічною культурою та компактним проживанням різних етносів, створюють додаткові політичні ризики.

Серед «внутрішніх» політичних ризиків, які впливають з основних і ще більше підсилюють їх, можна виокремити такі:

- проблема розподілу владних повноважень;
- судова система;
- взаємозв'язок між капіталом і владою, який перетворює капітал на владу, а владу – на капітал;
- моральне занепадання депутатського корпусу;
- протистояння деяких політичних сил.

Звичайно, цей перелік політичних ризиків є відкритим і може бути доповнений.

В Україні приватні еліти, такі як клани, родинні та дружні зв'язки або бізнес-групи, протягом певного історичного періоду зуміли

зайняти державні посади та забезпечити своє тривале домінування. Оскільки апарат правосуддя і безпеки опинився під контролем, то сформувалася така ситуація, коли це поєднання може бути зруйноване лише революцією або переворотом, або взагалі може бути знищене. У результаті може відбутися зміна у владних відносинах. Це є суттєвими політичними ризиками і на це ставила країна-агресор перед вторгненням.

Висновки та рекомендації. Без сумніву, нинішня сукупність зовнішніх і внутрішніх політичних ризиків, а також глибока економічна криза становлять величезний виклик для діяльності інвестиційних компаній в Україні. Компетентний аналіз політичних ризиків, мінімізація «внутрішніх» політичних ризиків та екстраполяція найкращих можливих стратегій для оптимального управління цими політичними ризиками матиме вирішальне значення для залучення капіталу.

Список використаних джерел

1. Інвестування в Україну під час війни. URL: <https://trans.info/ua/investuvannya-v-ukrayinu-pid-chas-viyny-327240> (дата звернення: 05.05.2023).
2. Wusten A. Investing in Ukraine's post-war reconstruction. URL: <https://www.global-counsel.com/insights/blog/investing-ukraines-post-war-reconstruction> (дата звернення: 05.05.2023).
3. Михальченко М. Політичні ризики в сучасній Україні: виклики й відповіді. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/mykhalchenko_politychni-2.pdf (дата звернення: 05.05.2023).

УДК 378.16

Нікітенко Віталіна Олександрівна,

*д. філос. н., професор кафедри управління та адміністрування,
Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні
Запорізького національного університету*

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ЯК НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Актуальність дослідження дисципліни «Антикризове управління» у тому, що вона представляє сукупність ідей, теорій, концепцій, принципів, що представляють собою процес управління організацією, підприємством або державою з метою протидії кризовим ситуаціям і забезпечення стійкості та відновлення їх функціонування. Кризова ситуація може виникнути внаслідок різних факторів, таких як економічні зміни, фінансові проблеми, політична нестабільність, природні катастрофи або інші негативні події, які можуть

серйозно підривати нормальне функціонування організації або системи. Антикризове управління може бути застосоване як на рівні окремої організації, підприємства, так і всієї держави [1].

Аналіз останніх досліджень. У сфері антикризового управління існує багато та авторів, які внесли вагомий внесок у розвиток цієї галузі:

1. Концепція фазового управління кризами (J. Barton), яка передбачає, що кризовий процес складається з п'яти фаз: передкризова стадія, початкова фаза, ескалація, занепад та відновлення і наголошує на важливості раннього виявлення кризи та ефективного керування в кожній з цих фаз.

2. Концепція антикризового управління (I. Mitroff), яка підкреслює, що антикризове управління повинно бути систематичним, превентивним і орієнтованим на ризики, для чого використовувати міжфункціональні команди, аналіз ризиків та розвиток планів навчання для реагування на кризові ситуації.

3. Концепція кризового керування (O. Картер), яка розглядає кризове керування як процес реагування на кризу, спрямований на збереження репутації і стабільності організації. Він підкреслює важливість ефективної комунікації, швидкого реагування та прийняття рішень.

4. Концепція стратегічного управління кризовими ситуаціями (I. Lerbinger), яка ставить акцент на важливості стратегічного планування та управління кризовими ситуаціями, рекомендує використовувати інтегровані підходи, враховувати інтереси зацікавлених сторін і забезпечувати стабільність.

5. Концепція превентивного управління кризовими ситуаціями, яка передбачає активну роботу з попередження кризових ситуацій шляхом ідентифікації потенційних ризиків, розробки планів запобігання та впровадження системи контролю за ризиками.

6. Концепція реактивного управління кризовими ситуаціями, яка передбачає реагування на кризову ситуацію після її виникнення, так як управління зосереджене на подоланні кризових наслідків та відновленні нормального стану.

7. Концепція комунікативного управління кризовими ситуаціями, яка наголошує на важливості ефективної комунікації під час кризових ситуацій, включає в себе розробку стратегій комунікації, керівництво засобами масової інформації та встановлення довіри зі зацікавленими сторонами.

8. Системний підхід до управління кризовими ситуаціями, яка передбачає розгляд кризи як комплексної системи з взаємодіючими